Årets lovgivningsarbejde bar først og fremmest været præget af rutinelove. De meget få love, der blev vedtaget med egentlig politisk sigte byggede gennemgående på aftaler med organisationer, således at folketinget i det væsentlige kun fungerede som ekspeditionskontor. Da regering og folketing mødtes sidste efterår, var opmærksomheden især rettet mod tre vigtige lovgivningsområder, nemlig landbrugssituationén, forsvaret og boligspørgsmålet.

Landbruget

På landbrugets område var der et godt grundlag i den fælles henvendelse fra landbo- og husmandsforeningerne. -Regeringen viste imidlertid ikke denne henvendelse, den fjerneste interesse. Først da godsejer A. U. Juhl på sin organisations vegne orienterede statsministeren om, at det ikke stod så godt til i landbruget, blev regeringen opmærksom på, at der måtte gøres noget. Statsminister H. C. Hansen gjorde det helt klart, at en betingelse for støtte var, at landbrugets arbejdsgiverforening og arbejdsmandsforbundet nåede til enighed om en yderligere forhøjelse af landbrugets omkostningsniveau. Jeg skal her blot fremhæve, at forliget kom i stand, uden at arbejdsgiverne fik eller krævede den kompensation for øgede byrder, som landbo- og husmandsforeningerne havde krævet bl. a. vedrørende ejendomsbeskatning og pristalslovgivning. Konsekvenserne af det gennemførte vil vi se om tre år, hvis vi til den tid har en socialdemokratisk regering. Industrien og håndværkets arbejdsgivere kan da blive tvunget til at følge den anviste vej, d. v. s. vejen

over højere løn, importrestriktioner og afspærring og en stadig voksende administration, alle skal betale støtte til alle. Når jeg anser dette for meget alvorligt, er det ikke, fordi jeg ikke forstår arbejdernes ønske om en højere levefod, for det gør jeg. Men det er ganske udelukket at bedre den danske arbejders levefod gennem en forhøjelse af omkostningsniveauet. Det er sagt så ofte — men derfor er det ikke mindre rigtigt — at få lande er så afhængige af deres udenrigshandel som Danmark. Hvis vi ikke holder vort omkostningsniveau nede, øges vanskelighederne for vore eksporterhverv, og de virksomheder, der leverer til hjemmemarkedet vil opdage, at de stadig svækkes i konkurrencen med udlandets eksportvirksomheder. Dette taler dog vist med en særlig alvor i en tid, hvor forskellige markedsplaner banker på vor dør. Derfor er vi på afveje, når vi øger vort omkostningsniveau uden hensyn til den bærekraft, erhvervslivet må have. Resultatet bliver uvægerligt: fart i omkostningsinflationen og dermed dårligere muligheder for en høj og stabil beskæftigelse. Jeg finder det naturligvis rimeligt, at også arbejdere får deres andel af de goder, en øget produktion fører med sig, men der bliver ikke nogen øget produktion, hvis

vi ikke giver erhvervslivet rimelige muligheder for at fremstille og sælge den større varemængde. Det må stå helt klart, at fremskridt ikke bygger på en fortsat fordelingspolitik, men alene på en produktionspolitik. Dette er i lige grad til fordel for arbejdere og arbejdsgivere.

Må jeg videre nævne, at landbruget fik sin såkaldte bemyndigelseslov. Efter forhandling med hovedorganisationerne for landbrug, industri og handel kunne landbrugsministeren forelægge forslag til centralisering af landbrugseksporten. Jeg håber, at dette vil vise sig at være en fordel.

Mest vægt lægger jeg dog i denne forbindelse på, at landbrugets ledelse er kommet til forståelse af, at landbruget i højere grad må lægge vægten på at fremstille nye varer og finde nye markeder. Det samarbejde, der nu er etableret mellem landbrug, handel og industri skulle give gode løfter for den bedre markedspleje, som er en nødvendighed, hvis vi skal øge vor landbrugseksport. Det afgørende er imidlertid, at de givne rammer skal få det bedst mulige indhold af liv og foretagsomhed. Men se alt dette vil ikke bortvejre, at landbruget har fået meget lidt ud af sin henvendelse. Som jeg allerede har peget på det, er det sådan, at i stedet for sænkning af omkostningsniveauet, fik vi en forhøjelse, og hvad angår omlægning af skattebyrden, blev det til en endogså meget beskeden nedsættelse af ejendomsskatterne. Landbruget har ikke fået en samlet ordning som bidrag til løsning af dets store vanskeligheder — vanskeligheder som jeg tror på afgørende områder er langvarige. Landbruget fik det minimum, som var nødvendigt for at sikre arbejdsoverenskomsterne. Vanskelighederne består fortsat, på længere sigt vil de skærpes.

Forsvaret

Det andet hovedspørgsmål er forsvaret. Man vil erindre, at der førtes forhandlinger herom i det hemmelige farsvarsudvalg allerede før folketingsvalget. Som følge af den tavshedspligt, der råder i udvalget, har jeg ikke mere kendskab til detaillerne end alle andre, men det er mit indtryk, at der mellem repræsentanterne for Venstre, det konservative folkeparti og socialdemokratiet før valget i maj sidste år var opnået en ganske høj grad af enighed. Så kom trekantregeringen, den nedsatte et særligt regeringsudvalg om forsvaret, det skete i august sidste år, og dermed var folketingets forsvarsudvalg rent praktisk sat ud af spillet. Regeringspartiernes indbyrdes uenighed har gjort det umuligt for regeringen at holde sit løfte om hurtigt at

forelægge forslag til en nyordning. Deler intet sket, før forsvarsministeren for 3 uger siden bebudede, at nu ville han udarbejde et forslag.

Jeg vil gerne her understrege, at det bliver stadig vanskeligere for oppositionen at deltage i arbejdet på forsvarsordningen. Vi har hele tiden været loyale over for socialdemokratiet, fordi vor forsvars- og udenrigspolitik er bygget på et samarbejde mellem de tre store partier. Hvis det er meningen, at socialdemokratiet ikke ønsker dette samarbejde fortsat, d. v. s. hvis trekant-

regeringens egne indre vanskeligheder skal være afgørende, så må enten socialdemokratiet eller vi sige fra. Det bør stå statsministeren ganske klart, at det kan blive svært for Venstre og konservative til sin tid at tåge ansvaretfor en forsvarslov,
dersom disse partier ikke har haft nogen reel, mulighed for at gøre deres indflydelse gældende. Jeg ser, at den radikale landbrugsminister mener, at Venstre i forsvarsspørgsmålet står det radikale partiret nær, det skal vel forstås på den måde, at begge ønsker forsvarsudgifterne så lave som muligt. Det kan kun blive en leg med ord. De radikale har nemlig ikke nogét, sagligt standpunkt, de ønsker ganske enkelt udgifterne nedsat så meget, som de kan presse de andre til, og de vil aldrig få nok. Læg forøvrigt mærke til, når hr. Bertel Dahlgaard taler om det »samarbejdende folkestyre«, er det aldrig på områder, hvor hans syn afviger fra vi andres. Det er rigtigt at Venstre vil gå ind for alle de besparelser, der kan opnås gennem rationalisering o.s.v., men vi ønsker et forsvar, der skål frembyde et effektivt værn. Er en nedsættelse af tjenestetiden mulig, ser jeg det gerne, dette gælder også, som jeg allerede har sagt det, selv om forsvarsordningen hermed skulle koste flere penge. Hr. Karl Skytte har videre udtalt sig om mit ønske om en offentlig debat om forsvaret og spurgt efter mit standpunkt. Hvordan kan hr. Skytte dog vente, at jeg skulle have et færdigt standpunkt, når regeringen har forholdt os kendsgerningerne? Først når offentligheden har fået lejlighed til at overveje og drøfte spørgsmålet, kan man med rimelighed vente en endelig stillingtagen.

Boliglovgivningen

Det tredie store lovgivningsspørgsmål er boligområdet. Boligproblemet har gennem mange år været et af de største i vort samfund. Dette gælder både socialt og økonomisk. Jeg mindes ganske klart denne lovgivnings tilblivelse og udvikling til det, den nu er, og jeg tør sige, at med de radikale
i opposition, ville det have været politisk selvmord for enhver mindretalsregering at gribe om denne nælde. Men nu er de radikale blevet regeringsparti således som de nu engang bliver det, når Socialdemokratiet ønsker det.
Jeg tror, at det uholdbare i boligstøtte- lovgivningen er gået op for mange socialdemokrater.

Der skulle således være gode udsigter til en snarlig tilbagevenden til et normalt boligmarked. Desværre gik samlingen til ende, uden at regeringen og dens tre partier har -kunnet finde deres egne ben. Fra byggeriets side, og det gælder såvel de store sociale og private bygherrer som byggefagene lyder stadig mere indtrængende advarsler til regeringen mod udsættelse af sagen. Da ingen kender de nye regler for boligstøtte, præger dette naturligvis byggeriet, der kan ikke sættes ret meget i gang. Det er så alvorligt, at selv retsstatsbladet »Vejen frem« undrer sig over, at, som det skriver, »en såkaldt ansvarlig regering tager sommerferie fra de uløste boligproblemer«. For Venstre er udgangspunktet klart: Vi må for det første vende tilbage til et frit boligmarked så hurtigt som muligt, for det andet må den fremtidige boligstøtte indskrænke sig til at løse egentlige sociale opgaver. Heller ikke på dette område kan jeg se nogen fordel ved, at alle betaler tilskud til alle. Jeg føler mig aldeles overbevist om, at når disse to mål er nået, vil vi få både den meget nødvendige større bevægelighed på arbejdsmarkedet, og vi vil få et billigere byggeri. Det var de tre hovedspørgsmål fra arbejdet på tinge i dette folketingsår. Resultatet er ikke blevet det, vi ventede af en flertalsregering.

Tjenestemandslovgivningen

Den øvrige del af lovgivningsarbejdet trækker ikke noget fra i denne vurdering. Det næste område, jeg vil nævne, er tjenestemandslovgivningen. Vi er jo inde i en periode, hvor alle bevilger hinanden flere penge - penge bliver da også mindre
og mindre værd. Overenskomsten for industri, håndværk og andre gav flere penge. Selv landbruget, hvis forrentningsprocent i øjeblikket bevæger sig omkring nul, gav mere i løn og slækkede på arbejdstiden, og derefter kom som sagt: tjenestemændene. Regeringen fremsatte her lønningskommissionens forslag i uændret fonn. Der var fra alle sider enighed om at give tjeneste- mændene den lønfremgang, der lå i kommissionens forslag. Under folketingets behandling lykkedes det at få skabt en nogenlunde tilfredsstillende løsning på et par spørgsmål, som Venstre måtte tillægge stor betydning. Jeg tænker her på pristalsreguleringen og på ansættelsesforholdene for de fremtidige tjenestemænd. Gennem år har Venstre påpeget, at den automatiske pristalsregulering er en af de kræfter, der har hindret vor økonomi i at komme i ligevægt.

Det kan ikke være rimeligt, at store dele af befolkningen skal kunne unddrage sig virk- ningerne af skatteforhøjelser gennem denne lovgivning eller regulering. Vi har fi- nansministerens ord for, at det er teknisk; muligt at; udarbejde et pristal, som ser bort fra de fleste skatter. Nu må Venstre forlange, at der snart kommer, en løsning på dette stridsspørgsmål. Så vidt jeg ved, er Danmark det eneste land i Vesteuropa, der har en så

tåbelig pristalsregulering. Det andet spørgsmål vedrører en nøje undersøgelse af, om det virkelig er nødvendigt, at så mange af det offentliges stillinger, besættes med tjenestemænd med pensionsret. Efter min opfattelse er tiden på flere områder løbet fra denne ansættelsesform, og vi vil gøre vort til, at vi får en fornuftig begrænsning.
Det var imidlertid ikke de spørgsmål, der
samlede den største politiske interesse, da denne lovgivning behandledes. Det var så ganske afgjort retsforbundets og dermed hele regeringens rolle. På et givet tidspunkt var regeringen villig til at bryde indgåede aftaler og sætte lønningslovene i kraft et par måneder senere end aftalt, retsforbundet havde gerne set denne — skal jeg kalde det fidus ført ud i virkeligheden, og hvad jeg gerne vil understrege, for regeringen betød det åbenbart mere at bevare sammenholdet i regeringen end at holde sit ord. Særlig grelt virkede det, da to af retsforbundets ministre gav offentligheden deri opfattelse, at de ikke havde givet tilslutning til denne del af lovforslaget. Deres dobbeltstilling bragte dem da også i en ganske uholdbar situation ved de afsluttende behandlinger i folketinget. Deres standpunkter jog dem bogstavelig rundt som i en manege. Det fortalte også et og andet om samarbejdsforholdene og vilkårene i regeringen, da tinget og tilhørerne så ministrene åbenlyst henvende sig til statsministeren for at bede om lov til at tage ordet under forhandlingerne, og så er fiskeriministerens titel på grønlandsk oven i købet »den, der hersker over alle fisk«.
Egnsudviklingsloven

Det andet område, jeg her vil fremdrage, er den såkaldte egnsudviklingslov. På den tiendesidste arbejdsdag i tinget fremsatte regeringen pludselig forslag om en meget vidtrækkende lov om statsstøtte og statsgaranti. Ingen kunne overskue, hvad loven i virkeligheden indeholdt, hvad den kunne bruges og misbruges til. Man kan naturligvis anlægge et ensidigt socialt og beskæftigelsesmæssigt synspunkt, men denne nydannelse er absolut ikke et ensidigt gode, og kan en sådan lovgivning overhovedet administreres sagligt, retfærdigt og forsvarligt? Hvor er grænsen for de egne, der skal nyde godt af loven? Hvilke bestående virksomheder skal herigennem påføres konkurrence? Der bliver rig mulighed for fejlinvesteringer. I bedste fald er denne lov,
som bladet »Vejen frem« så rigtigt skriver, »et vældigt drænrør j statens kasse«. Den kan også blive endnu et skridt ad socialiseringens vej. Men hvorom alting er: regeringen havde besluttet, at nu skulle det være. Under udvalgsbehandlingen lykkedes det stort set kun at gennemføre den ændring, at loven ikke skal gælde for Grønland. Mere hensyn kunne der ikke tages til oppositionen. Der var ikke tale om, at oppositionens og retsforbundets velbegrundede ønske om en udsættelse kunne efterkommes. Denne lov skulle bruges i

agitationen. Derfor måtte der heller ikke gives tid til at gennemtænke forslaget. Vi ser da atter: således er samarbejdsviljen i praksis hos de folk, der taler om det »samarbejdende folkestyre«.

Den sidste del af folketingets arbejde blev udført i et så hæsblæsende jag, at jeg tvivler på, at alle i virkeligheden var helt klar. over, hvad de egentlig gik med til. Vi har nu en flertalsregering, som skulle have alle betingelser for at tilrettelægge arbejdet på forsvarlig måde. Alligevel mere jasket og forjaget afslutning har vi ikke oplevet under nogen mindretalsregering. Det var en kedelig finale.

Pudsigt nok er det fra socialdemokratisk side, at vi nu hører, at grunden er lagt for en helhedsløsning af vore økonomiske problemer. Selv de radikale er klar over, at deres tale om samordning ville være ilde anbragt. Jeg tror, man kan sige det sådan, at det vigtigste mål for en samordning må være at sikre os en stigende produktion og beskæftigelse samtidig med, at vi opretholder en passende valutareserve. Dette mål har ingen socialdemokratisk regering kunnet nå. Bedømmer vi situationen på grundlag af den seneste økonomiske og udenrigspolitiske udvikling, vil vi se, at regeringen har gjort meget lidt for at forberede vor økonomi på de meget store opgaver, der står for døren. Der er ingen, som med sikkerhed ved, om nedgangen i U.S.A. har nået bunden. Skulle det være tilfældet, bliver det alligevel meget svært at komme op
igen. Den første tid mærkede omverdenen forbavsende lidt til svagheden i den amerikanske økonomi, men for hver dag, der går, bliver det tydeligere, at andre lande er ved at blive ramt. Det kan ikke undgås, at dette før eller senere må få betydning for vor eksport og dermed igen for valutastillingen. Det samme gælder de vigende skibsfarts- konjunkturer. Disse konjunkturer udefra, og regeringens kurs i det hele taget, gør mig tilbøjelig til at tro, at det hen i tiden igen vil gå ned ad bakke med valutastillingen.

Socialiseringspolitikken

Det er en kendsgerning, at vort erhvervslivs investeringer gennem flere år har været Små, altfor små. I den senere tid er der kommet det til, at forretningsbankernes udlån viser en klar nedadgående tendens. Andre lande har ført en investeringsfremmende politik. Derfor står de da også i højere grad end vi med et moderne produktionsapparat. Herigennem bliver det muligt
for dem at sælge billigere end konkurrenter, der har ladet 5 og 7 være lige. Men det er ikke alene spørgsmålet om at investere for at bevare konkurrenceevnen. Det drejer sig også om at skaffe arbejdspladser til de stadig flere unge, der i disse år forlader skolerne. Er der ikke arbejdspladser, er følgen arbejdsløshed. Det er allerede i dag således, at vi har en

arbejdsløshed, der er en fjerdedel større end i 1953. Intet andet vesteuropæisk land er så ringe stillet. Jeg tror, at det i den kommende tid vil vise sig, at vi siden 1953, altså i tiden under socialdemokratisk ledelse, har ført en politik, der er direkte beskæftigelsesfjendsk, og lad det også være understreget, at denne politik rammer arbejderne hårdere, end den rammer andre. Men regeringen fører os målbevidst dybere og dybere ind i formynderstatens vildnis. Lad mig nævne to eksempler på dette: under den rene socialdemokratiske regering oplevede vi i 1954 en valutakrise, som med rette blev kaldt hjemmestrikket. Andre lande oplevede ikke noget

tilsvarende. Det var den fejlagtige pengepolitik, regeringen førte, der var skyld i det. Derfor blev det som så ofte før nødvendigt at. indføre en forbrugsbegrænsning. Et vigtigt led heri var tøjskatten, alle tekstilvarer blev pålagt en afgift på 15 pct. Dette betød at tekstil- og beklædningsindustrien, der var på vej ud af en svagbedsperiode, hovedkuls kom ind i en ny. I dag ligger denne industris produktion på nogenlunde samme niveau som for 5 år siden. Beskæftigelsen er adskillige tusinde lavere end i 1953. Det er iøvrigt bemærkelsesværdigt, at en betydelig del af denne produktion finder sted i de dele af landet, der er ramt af stor arbejdsløshed. Når regeringen nu lemper finanspolitikken, således som finansministeren har givet udtryk for, ville det være naturligt, om det skete gennem en nedsættelse, af f.eks. tøjskatten, men nej, sådan handler en socialdemokratisk regering ikke. Den opretholder tøjsk atten og giver i stedet gennem egnsudvikling statsstøtte til de områder, hvis vanskeligheder bl. a. skyldes den socialdemokratiske politik. Det er det gammelkendte: landet bliver rigere på love, og skatteyderne bliver millioner fattigere.

Jeg tror, vi skal være meget opmærksomme på, hvorledes socialdemokrater benytter enhver krisesituation til yderligere at svække erhvervslivet. Jeg talte før om den rene socialdemokratiske regering. Det har vi ikke for tiden. Nu er radikale og retsforbundet med. Efter evne lægger de ryg til en videreførelse af formynderstatens kurs. Det er så vor opgave at gøre dette forhold klart for de to partiers vælgere.

Lad mig også strejfe det andet eksempel, jeg nævnte af tilsvarende art. Jeg tænker her på tvangslånet, der kom efter en anden valutakrise. Dette tvangslån tjente ikke i sig selv noget økonomisk formål, det var et rent politisk bestemt indgreb. Siden da har det økonomiske klima ændret sig betydeligt, pengepolitikken lempes ligesom finanspolitikken, men det sker ikke gennem en afvikling af tvangslånet, nej, også her gælder det, at lånet opretholdes, og pengene

bruges i stedet til ophjælpning af de investeringer, som bl. a. tvangslånet har hindret erhvervslivet i at gennemføre. Metoden er ganske enkel: Først pålægger man befolkningen

eller, et udsnit af den nye byrder, derefter når regeringen igen kan lempe, sker det i form af øgede statsudgifter til forbrugerne eller statsstøtte til foretagender, som har svært ved at klare sig under de hårde vilkår, staten byder dem. Det kan ikke fortsætte, på denne måde. Venstre står i dag med et stort ansvar for, at strømmen vendes ved næste valg. Det offentliges forpligtelser og udgifter må mindskes, og således at det efterhånden bliver muligt at mindske og omlægge skattebyrderne. Det bliver så åbenbart en kommende, liberal regering, der må gennemføre den skattereform, som socialdemokratiet ikke har evnet eller ikke har villet gennemføre. Forøvrigt, når talen er om skattereformer, er det tydeligt, at stærke kræfter inden for det radikale parti er i bevægelse for at komme skattefradragsretten til livs. Den ny radikale båndelsminister, hr. Kjeld Philip, der er udset til at spille en fremtrædende rolle efter Bertel Dahlgaard og Jørgen Jørgensen, erklærer sig som tilhænger af at fjerne denne sidste skanse for skatteyderne. Så vidt jeg har forstået, synes han, det er nemmere, når vi ikke har den. Undrer det Dem, at denne tanke har været drøftet på det radikale landsmøde? Mig undrer det ikke.

Markedsplanerne

Jeg havde under den afsluttende folketingsdebat lejlighed til at sige lidt om markedsplanerne, og jeg skal i dag blot tilføje, at jeg er ængstelig for, at der ikke gøres nok for at sikre Danmarks muligheder over for fællesmarkedets lande. Det er nu åbenbart, at Danmark ikke kommer til at deltage i disse landes landbrugskonference i Stresa. Vi er ikke indbudt, har end ikke fået svar på en forespørgsel. Jeg finder dette alvorligt. Selv om ikke der skal træffes endelige beslutninger på denne

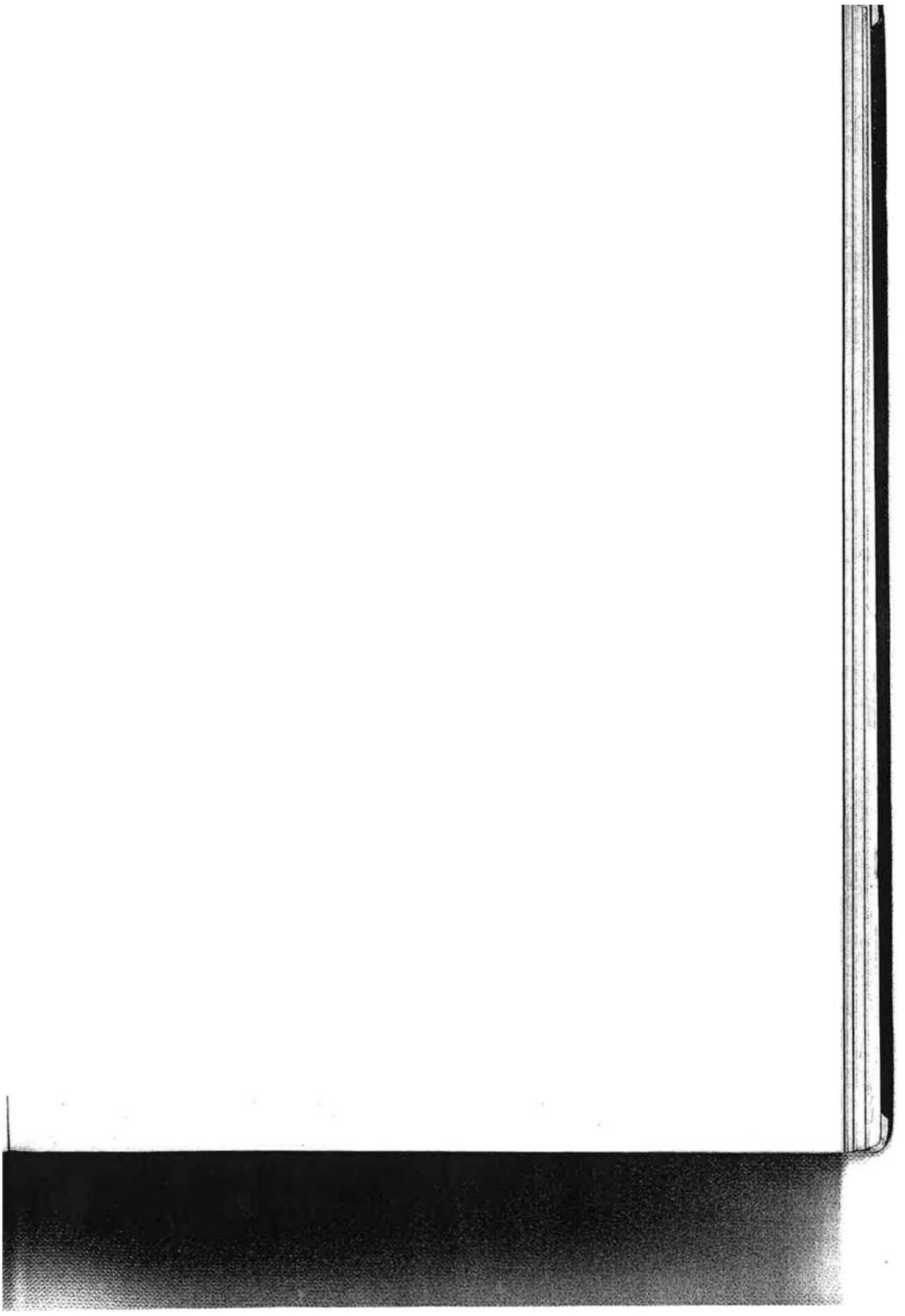

konference, er det givet, at grunden vil blive lagt til de seks' fælles landbrugspolitik. Derfor gentager jeg, at vi burde have spurgt om, på hvilke vilkår vi kunne deltage. Det er nemlig langtfra givet, at der kommer en frihandelsplan, vi kan være tjent med. Måske kommer der slet ikke noget frihandelsområde. Derfor er det kedeligt, at vi ikke råder over tilstrækkeligt detaillerede oplysninger om, de seks' planer.

Jeg har med interesse bemærket, at Industrirådets formand, den tidligere handelsminister flytter, forleden har givet udtryk for nødvendigheden af, at. Danmark, inden det tilsluttede sig det ene, eller det andet større markedsområde, sikrede sig, at dansk industri ikke blev stillet konkurrencemæssigt, ringere, end andre landes industrier med hensyn til afviklingen af »den totale beskyttelse« omfattende såvel told som importregulering. Se, også her savner vi orientering, Jeg har da også i folketinget givet udtryk for, at vi, burde søge direkte kontakt med de seks for at få denne større detailviden. Det problem, hr. Rytter nævner, er vigtigt, men løsningen når vi vel kun frem til, hvis vi opnår en direkte kontakt med de seks lande. Det er meget vigtigt for os at få klaret, om Danmark kan få en særlig. aftale vedrørende told og kvantitative restriktioner. Dette spiller en stor rolle, da vi i Danmark i så høj grad har valgt importforbud som beskyttelsesmiddel for vor industri. Derfor, har vi en, særlig interesse at varetage, det er ganske givet, at afviklingen af sådanne restriktioner vil virke på en helt anden voldsommere måde end afvikling af toldsatser. Derfor burde vi, siger jeg, søge denne direkte kontakt for at få den fornødne klarhed og viden.

Men må jeg om disse, problemer samlende sige, at Danmark, står dårligt rustet til at klare de kommende opgaver. Ganske uanset om vi tilslutter os fællesmarkedet, et frihandelsområde, et nordisk fællesmarked eller slet ingen af delene, vil konkurrencen blive øget, ganske betydeligt. Det bliver igen de lande, som i tide har udbygget deres

investeringer, der vil klare sig bedst. Klokken er ved at falde i slag for dansk erhvervsliv, og et udenlandsk lån klarer, det ikke.

Straks da trekantregeringen dannedes, gav jeg udtryk for, at jeg principielt er tilhænger af flertalsregeringer. Flertalsregeringer har, langt større muligheder for at føre en fast politik end mindretalsregeringer har, men det viser sig, at den nuværende flertalsregering er for uensartet til at føre en fast politik. Et samarbejde, hvor to af tre partier nærer en panisk skræk for valg, kan naturligvis aldrig blive konstruktiv. I denne forbindelse trækker det lidt i smilebåndet, at netop hr. Bertel Dahlgaard føler sig kaldet til at understrege den lære, vi kan drage af den ulykkelige udvikling i Frankrig. Hr. Dahlgaard har senest på det radikale landsmøde og i en radiotale, der stort set var en gengivelse af landsmødetalen, peget på

svaghederne i fransk demokrati. De to hovedårsager til de stadig stiftende og stadig svagere regeringer i Frankrig har som bekendt været dels en valglov, der fremmede dannelsen af små- partierne, dels forfatningens bestemmelse om, at en styrtet regering ikke frit kan udskrive valg. Det kan virke en lille smule stærkt, at det er fra radikal side, man har påpeget det franske demokratis svaghed. Så vidt jeg erindrer, er det netop det radikale parti, der har været særlig virksomt for, at det skulle gøres lettere at danne nye partier, og at det skulle være folketinget, som i Frankrig nationalforsamlingen, der bestemte, om et mistillidsvotum til en regering skulle efterfølges af valg.

Jeg har anvendt størstedelen af min beretning på at gennemgå trekantregeringens virksomhed, men jeg har også søgt at gøre det således, at ingen er i tvivl om den linje, Venstre agter at følge. Landsmødeudtalelsen søger at sætte vore krav op i enkelte punkter.

Jeg har især, understreget den mangel på perspektiv, der præger regeringens hidtidige indsats. Jeg tror, at dette vil blive stedse mere f remtrædende. Regeringen skal

nu til at formulere en politik, der ikke har kunnet skrives i en håndfæstning. Det fælles ønske på regeringsbænkene er at holde regeringen i live så længe som muligt, og det vil naturligvis gøre ministrene tilbøjelige til at finde et fælles mindstemål for deres arbejde og stræben. Oppositionens forhold til regeringen vil være uændret: Venstre vil altid være rede til at yde en positiv indsats, når der åbnes mulighed for på rimelige betingelser at deltage i udformningen af en lovgivning, som har liberalt sigte, men det er for meget forlangt, at vi skulle lægge ryg til en politik, der går formynderstatens ærinde.

Jeg ser nok, at økonomiminister Bertel Dahlgaard igen har forsøgt at reducere skillelinjerne til et spørgsmål om de forskellige samfundsgruppers afvigende økonomiske og sociale interesser. Heri er jeg helt uenig. Det historiske Venstre var altid andet og mere end sociale skel. Venstre af i dag er det også. De principielle skel består stadig, og de falder langt fra altid sammen med interessemodsætninger af social og økonomisk art. Der sker i disse år en mærkbar ændring af vort erhvervslivs struktur. De egentlige arbejderes andel af befolkningen er ligesom landbostanden i mærkbar nedgang, mens andre grupper og her især funktionærerne vinder frem. Man kan af mange grunde være ked af dette. Landbefolkningen var Venstres rod, men der er også lyspunkter. Klassekampen som partipolitisk våben kan ikke bruges mere. Den har også været misbrugt tilstrækkeligt. Problemerne er blevet andre, men socialdemokratiet har ikke haf den folkelige bredde, alsidighed og tolerance, som har muliggjort det at bringe bud til dette nye samfund. Derfor har vi også ved de to sidste valg set partiet har kulmineret. Højesterets dom i Agnete Hansen sagen fra Aarhus er ikke blot meget glædelig, men jeg lægger mærke til, at »Social-Demokraten«s kommentar til dommen bekræfter det, jeg her har sagt. »Social-Demokraten« raser i virkeligheden imod, at borgerne i et frit samfund er frit stillet. De kan være overbevist om, at denne dom hilses med den allerstørste glæde og interesse i de kredse, man har tvunget til at støtte et bestemt parti. Lad os i det hele taget agte på tidens tegn. Vi finder det forkasteligt, at ethvert fagforeningsmedlem skal skatte til socialdemokratiet, til dets presse såvel som til partiet selv. Derimod finder vi det ganske naturligt, at lønmodtagere gennem en faglig organisation søger at varetage deres økonomiske interesser, men der må skabes den fornødne frihed på arbejdsmarkedet, også således at der foretages en adskillelse mellem fagforeninger og arbejdsløshedskasser. Men må jeg gå videre i min tankegang. Det er ganske sikkert, at det er mindre end 1/3 af vore ca. 500.000 funktionærer, der giver socialdemokratiet deres stemmer. Hvad ligger der bag dette? Der ligger for nu at blive i Bertel Dahlgaards terminologi, al denne gruppes medlemmer er fuldstændig på det rene med, at deres interesse er fælles med

erhvervslivets trivsel.

Vor opgave bliver da at pege på de principielle forskelle mellem formynderstat og et liberalt samfund. Jeg ved, at dette kommer det radikale parti på tværs. Hvis socialdemokratisk og liberal politik kunne røres sammen i en bænkevælling, ville de radikale have muligheder, som de ikke har, når de principielle linjer trækkes hårdt op. Jeg ser da heller ingen opgave i at medvirke til et sådant sammenkog. Venstre bygger på en samfundsopfattelse, der før som nu har vist sig at være bæredygtig. Lad os fremholde den, agitere for den, skabe øget tilslutning til det folkelige og erhvervspolitiske liberale samfundssyn. Det bliver dette arbejde, som i særlig glad under trekantregeringen bliver vor hovedopgave. Vi skal ikke blot sige nej til denne regering, vi skal ustandselig søge at fremhæve vore synspunkter i praktisk politik, og sidst men ikke mindst må vi sørge for at holde krudtet tørt. Der kan og der vil blive brug for det.